

МОНІТОРИНГ ПОРУШЕНЬ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Аналітичний звіт

Період моніторингу – серпень 2020 року

I. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

(порушення, які мають вплив на необмежене коло осіб).

Доступ до Інтернету

Указом Президента України від 14 травня 2020 року № 184/2020 введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2020 року “Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”, яким застосовуються, скасовуються і вносяться зміни до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), запропонованих Кабінетом Міністрів України і Службою безпеки України¹.

Цей Указ продовжує неодноразово критиковану практику блокування веб-сайтів на підставі Указів Президента України від 15.05.2017 року² та від 14.05.2018 року³, на що вже зверталась увага у аналітичних звітах за результатами Моніторингу порушень цифрових прав в Україні⁴.

Таким чином, у звітний період зафіксовано **1 (один) факт порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету, яке стосується 240 веб-ресурсів.

¹ <https://www.president.gov.ua/documents/1842020-33629>

² <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>

³ <https://www.president.gov.ua/documents/1262018-24150>

⁴ <https://www.ppl.org.ua/monitoring/monitoring-cifrovix-prav>

II. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

(порушення, які стосуються окремих осіб і не мають безпосереднього впливу на широку аудиторію).

1. Факти порушення права на свободу вираження поглядів:

1) Інтернет і поширення чуток

Кількість судових рішень у справах про поширювання неправдивих чуток (стаття 173-1 КУпАП) в мережі Інтернет продовжує зменшуватись, порівняно з попередніми місяцями. Загалом, у серпні 2020 року експертами ГО “Платформа прав людини” проаналізовано 10 (десять) відповідних постанов, оприлюднених в Єдиному державному реєстрі судових рішень. Практично всі вони традиційно стосувались питань, пов’язаних із Covid-19.

У зазначених справах ухвалено наступні рішення:

- 2 справи закрито у зв’язку із закінченням строку притягнення осіб до адміністративної відповідальності (в одній із них суд визнав особу винною у вчиненні адміністративного правопорушення за статтею 173-1 КУпАП);
- 4 справи закрито за відсутністю складу адміністративного правопорушення;
- 1 справа закрита через малозначність діяння; в ній суд обмежився усним зауваженням, очевидно, врахувавши той факт, що особа визнала свою вину;
- у 3-х справах судом прийнято постанови про визнання осіб винуватими у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-1 КУпАП.

В результаті аналізу наведеної судової практики експертами ГО “Платформа прав людини” виявлено 3 факти порушення цифрових прав, які пов’язані із втручанням у право на свободу вираження онлайн, а саме:

а) Личаківській районний суд м. Львова своєю постановою від 29 липня 2020 року (оприлюдненою в Єдиному державному реєстрі судових рішень 3 серпня 2020 року) визнав особу винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-1 КУпАП та стягнув з неї штраф в розмірі 170,00 грн. і судовий збір у розмірі 420 грн. 40 коп. за публікацію 01.05.2020 в соціальній мережі Фейсбук посту про підтримку мера Черкас щодо скасування карантину, в якому висловлено пропозицію відкрити малий і середній бізнес, заклавши магазин «Епіцентр» на карантин⁵. Із зазначеного судового рішення неможливо зрозуміти, на якій підставі суд зробив висновок про те, що наведена інформація є неправдивою. Адже, як відомо, 30 квітня 2020 (тобто перед оприлюдненням посту) міська рада Черкас дійсно вирішила послабити карантин після масових звернень підприємців⁶. Таким чином, ця інформація є достовірною. Отже виглядає так, що особу покарали за підтримку позиції, яка не співпадає з провладною, а також за висловлену критику стосовно непропорційності введених обмежувальних карантинних заходів.

⁵ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90707308>

⁶ Див. зокрема: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/skasuvannya-karantinu-cherkasi-mer-cherkas-oprilyudniv-povistku-na-dopit-novini-ukrajini-50085726.html>

б) Дрогобицький міськрайонний суд Львівської області своєю постановою від 17 серпня 2020 року визнав особу винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-1 КУпАП, оштрафувавши її на 170,00 грн. та стягнувши судовий збір у розмірі 420 грн. 40 коп. При цьому, судом не встановлено всі обставин справи (в рішенні відсутній повний текст повідомлення), не здійснено правову оцінку повідомлення на предмет його достовірності, не обґрунтовано висновок про те, що це повідомлення може викликати паніку⁷.

в) Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області постановою від 27 серпня 2020 року визнав особу винною в порушенні ст. 173-1 КУпАП, зобов'язавши її сплатити штраф у розмірі 170 грн., та стягнувши судовий збір у розмірі 420 грн. 40 коп. При цьому, в судовому рішенні не наводяться тексти публікацій, за поширення яких особа була визнана винною, що свідчить про неповне встановлення судом обставин справи. Окрім цього, суд не проаналізував дописи на предмет достовірності, а також не обґрунтував чому вони можуть викликати паніку чи порушення громадського порядку⁸.

2) Одночасне застосування таких способів правового захисту, як спростування та видалення недостовірної інформації без врахування європейських стандартів у галузі свободи слова

а) Іршавський районний суд Закарпатської області своїм рішенням від 10 серпня 2020 року частково задовольнив позовні вимоги позивачів у справі про захист честі і гідності та спростування **наклепу**. Він визнав поширену інформацію недостовірною, зобов'язавши відповідача її спростувати та видалити одночасно, не обґрунтувавши необхідності одночасного застосування обох зазначених способів правового захисту та не пояснивши, чому спростування спірної інформації не достатньо для захисту прав позивачів⁹.

б) Дніпропетровський апеляційний суд своєю постановою від 14 серпня 2020 року у справі про захист честі, гідності, ділової репутації, спростування недостовірної інформації та відшкодування моральної шкоди відхилив апеляційну скаргу, залишивши без змін рішення суду першої інстанції, яким відповідачів зобов'язано одночасно видалити та спростувати спірну інформацію, розміщену ними в мережі інтернет. Таким чином, судами застосовано два зазначених способи правового захисту без наведення обґрунтування необхідності їх одночасного застосування, в тому числі, існування нагальної суспільної потреби у видаленні спірної інформації¹⁰.

Окремо необхідно зауважити, що тексти обох наведених судових рішень, оприлюднених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, як і рішення у справі № 544/384/19¹¹ **не містять інформації, яка була предметом судового спору**. Ця інформація прихована від громадськості позначками “ІНФОРМАЦІЯ №_”. Такі судові рішення не дають можливості повною мірою зрозуміти мотиви, якими керувався суд, ухвалюючи те чи інше рішення. Відповідно, публікація подібних неповних текстів судових рішень із приховуванням значної частини інформації, важливої для громадського контролю, має ознаки порушення принципу гласності та публічності судових процесів та, зокрема, публічності судових рішень, а також права

⁷ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91079297>

⁸ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91055083>

⁹ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90914691>

¹⁰ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90983090>

¹¹ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91063561#>

громадян на інформацію про діяльність судової влади. Зазначені негативні тенденції наразі лише посилюються у справах про захист честі, гідності та ділової репутації.

3) Доступ до публічної інформації

Національна поліція відмовила інтернет-виданню “Четверта влада” у доступі до інформації щодо ситуації із розслідуванням ДТП дворічної давності, скоєного рівненською слідчою. Зокрема, було відмовлено у наданні інформації щодо імені слідчого, який розслідував справу, відомостей про те, на якому етапі перебуває кримінальне провадження і чи не закрито його. Така відповідь мотивована таємницею досудового розслідування¹², хоча зазначені відомості стосуються діяльності органів досудового слідства, а не обставин кримінального провадження.

4) Перешкоджання журналістській діяльності

26 серпня 2020 року редактора інтернет-порталу “Гвозди” Богдана Василенка не пустили до приміщення запорізького міськвиконкому, фізично заважаючи йому потрапити всередину на сесію міської ради. Після інциденту Богдан Василенко викликав поліцію та написав заяву про перешкоджання журналістській діяльності, а згодом ще одну заяву з вимогою пояснити, чому цей випадок не внесено до ЄРДР¹³.

5) Тиск на громадських активістів, журналістів та блогерів, що справляє “охолоджувальний ефект” на свободу слова

а) Журналіст програми "Схеми" Радіо Свобода (<https://www.radiosvoboda.org/>) Михайло Ткач заявив, що виявив у себе вдома ознаки прослуховуючого пристрою. Журналіст заявив, що протягом кількох тижнів він декілька разів отримував попередження про те, що його журналістська діяльність дратує високопосадовців і по ньому почали активно працювати. За інформацією, оприлюдненою на Фейсбук сторінці Наталії Седлецької, на місце події була викликана поліція, однак належного огляду квартири Михайла Ткача, за її словами, проведено не було¹⁴.

б) 17 серпня 2020 року у Броварах (Київська область) невідомі підпалили автомобіль програми журналістських розслідувань “Схеми”, який належить водієві програми – учаснику знімальної групи Борису Мазуру. Головна редакторка програми Наталка Седлецька наголосила, що підпал пов’язаний саме з професійною журналістською діяльністю “Схем”¹⁵.

в) Сайт “Миротворець” вніс журналіста, редактора та ведучого телепередачі “Наші гроші з Денисом Бігусом” до своєї бази, виклавши персональні дані журналіста¹⁶.

¹²<https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/chy-ie-prizvyshche-slidchoho-taiemnytseiu-slidstva?fbclid=IwAR0R-o0fCzLw--ifjAoccAJRATTAEwdFnk0kf3BclBi4sDVZlZji8QeT7uU>,
<https://imi.org.ua/news/politsiya-vidmovyla-chetvertij-vladi-u-dostupi-do-informatsiyi-i34423>

¹³ <https://imi.org.ua/news/u-zaporizhzi-zhurnalistu-pereshkodzhaly-potrapyty-na-sesiyu-miskrady-i34768>

¹⁴ <https://www.facebook.com/mixailotkach/posts/3156421864427314>,
<https://www.pravda.com.ua/news/2020/08/8/7262216/>, <https://imi.org.ua/news/zhurnalist-rozsliduvach-myhajlo-tkach-zayavyv-pro-prosluhovuvannya-i34430>,

https://www.facebook.com/natalie.sedletska/posts/10158824263952652?_tn=-R,
<https://www.facebook.com/natalie.sedletska/posts/10158824791627652>

¹⁵ <https://www.facebook.com/natalie.sedletska/posts/10158848946772652>,
<https://www.facebook.com/natalie.sedletska/posts/10158849355717652>, <https://www.radiosvoboda.org/a/news-schemes-pidpal-avto/30787487.html>

¹⁶ <https://myrotvorets.center/criminal/bigus-denis-stanislavovich/>,
<https://www.pravda.com.ua/news/2020/08/19/7263500/>

г) Головний редактор інтернет-видання “Преступности.НЕТ” Анатолій Чубаченко звернувся до Президента України Володимира Зеленського із заявою про тиск та переслідування з боку Служби безпеки України в Миколаївській області¹⁷.

г) У ніч на 4 серпня 2020 року журналістові черкаського інтернет-видання «Про все» Олександрові Носенку облили авто невідомою рідиною. Поліція відкрила провадження за статтею “хуліганство”. Водночас, сам журналіст пов'язує інцидент зі своєю професійною діяльністю, а саме з серією журналістських розслідувань про події у Матусівській ОТГ на Шполянщині¹⁸.

д) Співзасновниця благодійного фонду “Восток SOS” Олександра Дворецька заявила про появу дискредитаційних матеріалів про неї на інтернет-ресурсах угруповання “ЛНР”¹⁹.

е) 27 серпня 2020 року журналістка Texty.org.ua Любов Величко повідомила про демонстративне стеження за нею, а саме про те, що 26 серпня, пересуваючись на власному автомобілі, вона побачила, що її переслідував темний Chevrolet Lacetti. У базі МВС номера авто, що її переслідував, не виявилось²⁰.

7) Неefективне розслідування справ щодо погроз журналістам, блогерам

Директорка незалежного видання «Заборона медіа» (<https://zaborona.com/>) Катерина Сергацкова 13 липня 2020 року звернулася до поліції із заявою про вчинення стосовно неї кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.171 КК України (перешкоджання законній професійній діяльності журналіста). Однак, за інформацією НСЖУ, станом на 31 липня 2020 року поліція не внесла її заяву до ЄРДР і гальмує відкриття провадження²¹.

2. Приватне життя та захист даних

1) Витік персональних даних та іншої інформації із кримінальної справи

Колишній заступник голови Адміністрації президента Віктора Януковича Андрій Портнов в своєму телеграм-каналі опублікував фотографію посвідчення, яке нібито знайшли під час обшуку у справі підпалу автівки програми «Схеми» (<https://www.radiosvoboda.org/p/5660.html>). За інформацією головної редакторки “Радіо Свобода” Інни Кузнецової, Міністерство внутрішніх справ України припускає, що Андрій Портнов міг отримати матеріали справи про підпал автомобіля “Схем” після витоку інформації від осіб, які мали доступ до цих відомостей²².

2) Незаконне поширення персональних даних

У Telegram виявили бота, який поширює персональні дані 6 907 українських військовослужбовців (зокрема, інформацію про ПІБ, номери військових частин та

¹⁷<https://imi.org.ua/news/golovred-prestupnosti-net-zvernuvsya-do-zelenskogo-cherez-tysk-z-boku-usbu-mykolayivshhyny-i34676>

¹⁸<http://nsju.org/novini/cherkaskomu-zhurnalistovi-oblyly-zelenkoyu-avto-vin-povyazuye-cze-iz-seriyeyu-svoyih-rozsliduvan/>

¹⁹ <https://zmina.info/news/aktyvistka-oleksandra-dvoreczka-zayavyla-pro-czkuvannya-v-media/>

²⁰ <https://www.facebook.com/lyubov.velichko.7/posts/3699484456751498>, <https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-lyubov-velychko-zayavyla-pro-stezhennya-i34725>

²¹<http://nsju.org/novini/zaborona-zvernulasya-do-komitetu-vr-z-pytan-svobody-slova-shhodo-czkuvannya-kateryny-sergaczkovoyi/>

²² <https://www.radiosvoboda.org/a/news-schemes-pidpal-avto/30804070.html>

дати самовільного залишення військових частин). Офіс Омбудсмана звернувся до СБУ та Національної поліції України із листом, в якому висловив прохання відредагувати і заблокувати бота. Нацполіція відкрила провадження за ч. 1 ст. 182 ККУ (Порушення недоторканності приватного життя)²³.

Таким чином, у серпні 2020 зафіксовано 17 (сімнадцять) порушень цифрових прав індивідуального характеру, з яких 15 (п'ятнадцять) порушень права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі та 2 (два) порушення права на приватне життя та захист даних.

III. ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ДЛЯ СВОБОДИ СЛОВА ТА ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ В ІНТЕРНЕТІ В УКРАЇНІ

1) Збір персональних даних користувачів соціальних мереж без їх згоди

а) На соціальну мережу Facebook подали до суду, звинувативши її в зборі біометричних даних користувачів платформи Instagram, яка їй належить. Платформу для обміну фотографіями і відеозаписами звинувачують в зборі і зберіганні біометричних даних понад 100 мільйонів користувачів без їх згоди з метою отримання прибутку. У позові зазначено, що Facebook почала інформувати користувачів про збір їх біометричних даних лише на початку 2020 року²⁴.

б) Федеральна торгова комісія США, за результатами проведеної перевірки діяльності компанії Twitter, надіслала їй проєкт скарги стосовно порушень, допущених компанією. В ній мова йде про те, що компанія могла використовувати особисті дані користувачів, зокрема їх телефонні номери і адреси електронної пошти, для реклами. Twitter загрожує штраф на суму від \$150 млн до \$250 млн.²⁵

в) Соціальна мережа TikTok змогла обійти захист конфіденційності в операційній системі Android і, як мінімум 15 місяців (до листопада 2019 року), збирала MAC-адреси мільйонів пристроїв (MAC-адреса - це ідентифікатор, що дозволяє додаткам відстежувати користувачів в інтернеті без можливості відключити цю функцію). TikTok приховував відстеження за допомогою додаткового шару шифрування, чим порушував політику Google, яка забороняє стежити за користувачами²⁶.

г) У мережі інтернет виявлений відкритий сервер Elasticsearch, що містить дані більше 150 млн користувачів соціальних мереж Facebook, LinkedIn і Instagram. База даних містить дані 66 117 839 користувачів LinkedIn (ім'я, посилання на профіль, електронна пошта, країна проживання, місце роботи, посаду та ін.), 11 651 162 користувачів Instagram (ім'я, посилання на профіль, електронна пошта, номер

²³<http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/of%D1%96s-ombudsmana-viyaviv-telegram-bot,-yakij-poshiryu%D1%94-personaln%D1%96-dan%D1%96-v%D1%96jskovosluzhbovcz%D1%96v/>, <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25226/2020-08-07-telegram-bot-nezakonno-poshiryuvav-osobisti-dani-ukrainskikh-viiskovikh/>

²⁴ <https://internetua.com/facebook-vnov-obvinili-v-nezakonnom-sbore-biometricseskih-dannyh>, а також: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-08-12/facebook-s-instagram-targeted-in-new-lawsuit-over-biometrics>

²⁵<https://nv.ua/ukr/biz/tech/twitter-mozhe-zaplatiti-do-250-mln-dolariv-za-vikoristannya-danih-ostanni-novini-50104017.html>, <https://www.reuters.com/article/us-ftc-twitter/ftc-probes-twitter-over-ad-targeting-practices-idUSKCN24Z2SN>

²⁶ <https://www.wsj.com/articles/tiktok-tracked-user-data-using-tactic-banned-by-google-11597176738>, <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25251/2020-08-12-tiktok-zbirav-dani-koristuvachiv-smartfoniv-na-android-zmi/>

телефону, країна проживання, дані по передплатникам та ін.) і 81,551,567 користувачів Facebook (ім'я, посилання на профіль, електронна пошта, номер телефону, країна проживання, дані по передплатникам та ін.)²⁷.

2) Злом акаунтів соціальних платформ

Хакери зламали кілька каналів на YouTube, які мають понад 50 тис. підписників. Усі зламані канали змінили назви - тепер у ній присутні слова SpaceX чи Ілон Маск, і містять заклик переслати біткоїни. YouTube поки відмовився від офіційних коментарів, але заблокував зламані канали²⁸.

3) Поширення фейків

а) 6 серпня 2020 року деякі українські інтернет-видання розповсюдили фейк про те, що нібито у місті Ірпінь Київської області кабани вкрали одяг чоловіка, який голяка відпочивав на пляжі²⁹, оприлюднивши відповідне фото. Водночас цей випадок стався на озері Teufelssee в лісі Грюневальд в берлінському районі Шарлоттенбург-Вільмерсдорф, де Адель Ландауер (Adele Landauer) з Берліну зробила відповідне фото.

б) 13 серпня 2020 низка українських ЗМІ поширила фейкову інформацію про те, що опозиційна кандидатка в президенти Білорусі Світлана Тихановська дала в КДБ свідчення проти членів свого штабу. Як пише MediaSapiens³⁰, цю новину опублікували УНІАН, "Українська правда", НВ, Gazeta.ua та інші. На фейк звернув увагу журналіст "Голосу Америки" Остап Яриш³¹.

в) В інтернеті з'явився фейк про смертоносні вуличні ліхтарі. Вперше цей фейк з'явився в 2018 році, а у липні 2020 року його стали активно поширювати в Facebook на хвилі посилення настроїв проти коронавірусних обмежень. На відео невідомий британський експерт розбирає вуличний ліхтар і намагається переконати глядачів у тому, що світлодіодні ліхтарі - це зброя масового знищення. Цей ролик набрав майже 22 тис. переглядів³².

г) В мережі Інтернет, зокрема в мережах Facebook і Twitter, з'явився фейк про те, що носіння масок призводить до захворювань шкіри³³.

г) В Інтернеті поширюється маніпулятивна інформація про те, що Всесвітня організація охорони здоров'я нібито закликала країни світу більше не вводити карантин при наступних хвилях пандемії коронавірусу³⁴.

²⁷ <https://internetua.com/dannye-150-mln-polzovatelei-facebook-instagram-i-linkedin-utekli-v-set>

²⁸ <https://www.businessinsider.com/youtube-channels-bitcoin-scammers-twitter-hack-2020-8>,
<https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25202/2020-08-05-khakeri-atakuvali-kanali-na-youtube-i-vimagayut-pereslati-bitkoini-zmi/>

²⁹ <https://imi.org.ua/news/ukrayinski-zmi-rozpovsyudyly-fejk-shho-v-irpeni-kabany-vkraly-odiyag-v-gologo-cholovika-i34409>

³⁰ <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/25260/2020-08-13-ukrayinski-zmi-poshiryuyut-feik-shcho-svitlana-tikhanovska-nibito-dala-svidchennya-na-chleniv-svogo-shtabu/>

³¹ <https://imi.org.ua/news/ukrayinski-zmi-poshyryly-fejk-pro-tihanovsku-i34520>

³² <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/25221/2020-08-07-merezheyu-shiritsya-feik-pro-smertonosni-vulichni-likhтары/>, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2675203662721872&id=100006967920869

³³ <https://www.facebook.com/behindtheukrainenews/photos/a.245587652932042/735295197294616/?type=3&theater>,
<https://ms.detector.media/trendi/post/25255/2020-08-12-u-merezhi-poshiryuyut-feik-shcho-nosinnya-masok-prizvodit-do-zakhvoryuvan-shkiri/>

³⁴ https://www.stopfake.org/ru/manipulyatsiya-voz-prizvala-strany-bolshe-ne-vvodit-karantin/?fbclid=IwAR1hrPfk-DxP5pj-B2N_VAx0gT5IXnPOC1nuaIZLUKTPNjoaStIx40Dhr_Q

д) У засобах масової інформації з'явився фейк про те, що в Україні може відбутись така ж трагедія, яка сталася в порту Бейрута, де в результаті займання хімікатів стався потужний вибух. За інформацією MediaSapiens, фейк поширювали українські та російські ЗМІ, зокрема Lenta.ru, RG.ru, MK.ru, Life.ru, ZN.ua, «Еспресо», УНН та інші³⁵.

4) Атаки на сайти та інші веб-ресурси

а) З 5 по 11 серпня було зафіксовано та заблоковано три DDoS-атаки, переважна більшість - на веб-ресурси Офісу Президента України³⁶.

б) Голова громадської організації “Комітет виборців України” Олексій Кошель повідомив, що на сайт організації вчиняється хакерська атака³⁷.

5) Витік даних, в тому числі персональних

Через незахищену базу даних в інтернет потрапили дані 235 млн користувачів Instagram, YouTube і TikTok, а саме: 190 млн користувачів Instagram, 42 млн користувачів TikTok та майже 4 млн даних користувачів YouTube. В мережу потрапили справжні імена, адреси та аватари, кожен п'ятий запис містив або номер телефону, або адресу електронної пошти³⁸.

6) Інтернет-шахрайство

а) Шахраї на підробному сайті Приватанку Privatbankcredit.com намагаються заволодіти особистими даними осіб³⁹.

б) В Україні запрацювала нова схема шахраїв, які намагаються викрасти особисті дані, представляючись техпідтримкою онлайн-дошки оголошень OLX. Інтернет користувачам пропонують встановити новий додаток нібито від сервісу OLX, щоб “протестувати” його за грошову винагороду⁴⁰.

в) В мережі Інтернет з'явився ряд нових видів Інтернет шахрайства: нібито безкоштовна лотерея, в якій можна виграти до \$ 3600; виграш 350 тис. грн. за отримання яких потрібно купити товар на суму від 315 грн.⁴¹

7) Збій в роботі веб-сайтів, мобільних додатків та соціальних мереж

а) 20 серпня 2020 року стався масштабний збій в роботі сервісів Google – Gmail, YouTube, Drive і Docs. Компанія Downdetector отримала понад 2800 повідомлень про

³⁵<https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/25381/2020-08-31-u-zmi-poshiruyut-feik-pro-mozhlivii-beirutskii-stsenarii-v-ukraini/>

³⁶ http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/article?art_id=323445&cat_id=317163

³⁷<https://vybory.detector.media/2020/08/27/na-sajt-kvu-zdijsnyujetsya-hakerska-ataka-oleksij-koshel/?fbclid=IwAR0LebKGG-pIv9QpXVnmPf-h3iF9Y81-ZivM3e6u36JBARIjEgHsR6XKBjw>

³⁸ <https://www.comparitech.com/blog/information-security/social-data-leak/>,

<https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25317/2020-08-20-u-merezhu-potrapili-dani-235-mln-koristuvachiv-instagram-tiktok-ta-youtube/>

³⁹<https://internetua.com/moshenniki-pod-vidom-privatbanka-zamanivauat-ukraincev-predlagauat-4-tysyaci-grn>

⁴⁰<http://www.t.ks.ua/ukraincev-predupredili-o-novoy-afere-v-seti-zhertve-predlagayut-protestirovat-prilozhenie-za-500>

⁴¹<https://www.obozrevatel.com/ukr/economics/fea/v-ukraini-shahrai-obkradayut-ukraintsiv-cherez-sotsmerezhi-i-telefon-yak-pratsyue-shema.htm>

перебої в роботі систем. За її даними, 60% користувачів мали проблеми з доступом до файлів у Gmail, 20% – не могли увійти в систему⁴².

б) У роботі соцмережі Facebook стався збій, зокрема, на території України. Найбільше проблем з роботою соцмережі виникло у Києві та в Київській області⁴³.

в) Користувачі низки країн зіткнулися з проблемами в роботі соцмережі Twitter. Відзначається, що основна частина користувачів (67%) скаржилась на збої в роботі сайту. Ще 22% інформували про проблеми з додатком для iPhone і iPad, 10% - з додатком для Android⁴⁴.

8) Функціонування небезпечного програмного забезпечення

За інформацією прес-служби Федерального бюро розслідувань США, один із підрозділів Головного розвідувального управління Генерального штабу Російської Федерації впроваджує шкідливу програму Drovorub, створену для комп'ютерів з операційною системою Linux. Якщо програма потрапить на комп'ютер жертви, то вона може самовільно завантажувати і вивантажувати файли, виконувати довільні команди, переадресовувати трафік у мережі. Крім того, вона діє приховано, через це її складно виявити⁴⁵.

Таким чином, у серпні 2020 зафіксовано 8 (вісім) потенційних загроз для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчить 21 факт потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що моніторинг порушень цифрових прав в Україні в серпні 2020 року дозволив виявити:

- **1 (один) факт порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету, яке стосується 240 веб-ресурсів;
- **17 (сімнадцять) фактів порушення цифрових прав індивідуального характеру, з яких:**
 - **15 (п'ятнадцять)** випадків порушення права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі;
 - **2 (два)** факти порушення права на приватне життя та захист даних у цифровому середовищі.

Виявлено також **8 (вісім) потенційних загроз** для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчить **21 факт** потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

⁴²<https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25313/2020-08-20-v-google-stavsya-masshtabnij-zbii-gmail-youtube-ta-inshi-servisi-kompanii-pratsyuyut-nekorektno/>,

⁴³<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/25342/2020-08-25-u-merezhi-facebook-stavsya-zbii-iogo-naslidki-vidchuli-ukraintsi/>

⁴⁴ <https://internetua.com/v-rabote-twitter-slucsilsya-sboi>

⁴⁵<https://www.fbi.gov/news/pressrel/press-releases/nsa-and-fbi-expose-russian-previously-undisclosed-malware-drovorub-in-cybersecurity-advisory>, <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25269/2020-08-14-rosiiski-khakeri-rozrobili-shpigunskii-soft-dlya-linux-fbr/>